

Tiai Kuyei Zaa

Yaasei tiau

¹ Si tiau ih̄ ñ k̄ asii ḥa iyi Jesu Kirisi í nya gbugbāa *. Ilaañi í naa kpāa ku nyisi woo ce icεε ḥa mii ḥa iyi á na ku ce bii í k̄øsi. Nø Kirisi í bε sim amaleka wa, amu Zaa woo ce icεε, ku ba n m̄a mii ḥau. ² Hai ide iyi Ilaañi f̄ hee ku b̄ si s̄eeda iyi Jesu Kirisi í je fei, mii iyi ñ yε fei ñ wa n je s̄eedae. ³ Inε iyi wa cio idei waliu ih̄ do inε ḥa iyi à waagb̄ø nø à waagjirimæs, ilu inø didø ḥai domi awaatiu í maai wa.

Zaa í ce igbe mεεjei inεi Jesu ḥafø

⁴⁻⁵ Amui Zaa, ñ ce ḥε føø, inε igbe mεεjei inεi Jesu ḥa iyi ì wa ilei Azii.

Ilaañi, nn̄u iyi í wεε, iyi í tako í wεε wo, nø wa naa, ku mu nn̄e didø do laakai ku sū, nn̄u do Jesu Kirisi do hunde mεεje ḥa iyi à wa si wajui kitai bommaes. Jesu Kirisiu nn̄ui í je woo je s̄eeda ilu naanε, do inε sinte iyi í j̄i hai si bale, nø í je amanlui amanlu ḥa.

Í bi wa nø í faaba wa hai si dulum du wa do njεε.
⁶ Nø í tøtø wa í je ilaañi nw̄a, í ce wa woo weeí Ilaañi baae. Amboe do gbugbāa ku je t̄ee hee do ajø fei. Ami.

⁷ Wee, wa naa si kudøi ij̄i.

Nø ijui inε fei á yøø,
Baa inε ḥa iyi à ḡuu à kpaa.
Dimi ik̄a ik̄ai andunya fei
Á kpata na irie.

* **1:1** Jesu Kirisi í nya gbugbāa yaasei ideu ih̄ á yøko ku je má “si ḡamεi nn̄u takæs”.

Bεεbeι á ce. Ami.

⁸ Að Laféε, ilu gbugbā fei,
Nju iyi í wεε, iyi í tako í wεε wo,
Nø nnui wa naa í ni,
Amui n je sinte do iri ku kpa.

Zāa í yε Kirisi si kuyε

⁹ Amui Zāa, kpaasi nñε. Anu akā iyi n ne do Jesui
í jò n ne ikpē si ijuukpā iyi inε mo ì waa ye ηa, do si
bommai Ilaað, do si temua. À bøòm gungum gø iyi à
ya kpe Patiməsi na idei Ilaað do seεdai Jesu iyi n wa
n je. ¹⁰ Si ajo amaaazuma gø Hundei Ilaað í naa sim,
nø n gbø imu nla nla gø do anyim bei ti kääkääkí ¹¹ í
ni, kɔ iyi ì waa ye si tia, nø i samba tiau bi inε igbε
mεεjei Jesu ηa iyi à wa si ilui Efεεzu, do Simiinu,
do Peegamu, do Tiatii, do Saadi, do Filadεεfi, do
Laodisee.

¹² Iyi n sinda n cø inε iyi wa bam ide ku føu ηoi
n yε bi ku lesi fitilai wura mεεje. ¹³ Nø n yε inε gø
í jo Amai Amanε wa leekí si aninii bi ku lesi fitila
ηau. Wa dasi ibø sisø nø wa dø santikii wura si gägäe.
¹⁴ Irie do ntoi irie ηa fei í fñuta pøi pøi bei iwu, nø
ijue í yε bei amei ina. ¹⁵ Isεε wa daana bei isø danya
iyi à yø si ina à wiε, nø imue í jo ibai inyii tenku.
¹⁶ Wa mu andaiya mεεje si awø njεε, nø taakuba
ilu ande didø minji wa fita hai si gølεε nø wajue wa
daana bei nunui dasã. ¹⁷ Iyi n yøø, n cuku si isεε bei
iku. Nø í lesim awø njεε í ni, maà ce njo, amui n je
sinte do iri ku kpa. ¹⁸ Amui n je ilu hunde. N tako
n ku wo amma nseι n wεε hee do ajo fei. N ne yiiko
si antai iku nø n wa n mu kileei bi ku wai iku ηa.
¹⁹ Na nnju, kɔ iyi ì yε do iyi wa ce nseι do iyi á na ku
ce si anyie. ²⁰ Andaiya mεεje ηa iyi ì yε si awø njεm

nou do bi ku lesi fitilai wura mεeje ηau yaasei aŋa fei wee. Andaiya mεeje ηau à jε amaleka † mεeje ηa iyí à waa mu igbe ηau nɔ bi ku lesi fitila mεeje ηau, akā fei igbe akāi.

2

Ide iyi à sɔ inεi Jesu ηa iyi à wa Efεεzu

¹ Kirisi í sɔm í ni, kɔa amalekai igbe i nem ηa iyi í wa Efεεzu. Kɔaa i ni, inε iyi wa mu andaiya mεeje si awɔ njeε, nɔ wa ne si aninii bi ku lesi fitilai wura mεeje ηau í ni, ² n̄ mà kuce nje do icε nje do temua iyi i ne ηa. N̄ mà iyi i kaa yekɔ i temua do inε laalo ηa. Nɔ i cɔ laakai inε ηa iyi à waa kpe ara nηa woo be amma a kù je woo be ηa, nɔ i nyisi iyi woo sɔ ibo ηai. ³ I waa temua ηa, nɔ i ye ijuukpã na irim ηa, i kù nɔ i kù gbeεji ηa. ⁴ Amma iyi n̄ ye si ηε wee, i kù bim be i tako má ηa. ⁵ Na nηu, i ye gigi hai hee bii i cuku wa ηa, nɔ i kpaasi idɔ i ce be i sintiò wa ηa. Bii i kù kpaasi idɔ ηa, an na n so bi ku lesi fitila nje hai si agbeε. ⁶ Do nηu fei, i ne mii akā iyi í sia ηa. I cé kookoosui inεi Nikolaiti ηa be i amu takam n̄ coo.

⁷ Inε iyi í ne iti, ku sofi ku gbo mii iyi Hundei Ilaañ wa sɔ igbe i inεi Jesu ηa fei.

Inε iyi í je igū, an jɔ ku je isoi jli ndii kuwεε iyi í wa lelei Aɔ.

Ide iyi à sɔ inεi Jesu ηa iyi à wa Simiinu

⁸ Kirisi í ni má, kɔa amalekai igbe i nem ηa iyi í wa Simiinu. Kɔaa i ni, inε iyi í je sinte do iri ku kpa, iyi í tako í ku wo nɔ í dede má si kuwεε í ni, ⁹ n̄ mà ijuukpã nje, nɔ n̄ mà are ku je nje. Do nηu fei, i

† **1:20** amaleka Yaasei amalekau woo be i.

je ilu amani ḥa. Ine ḥa iyi à waa kpe ara nḥa Zuifu amma a kù je Juifu ḥa, n̄ mà laalo iyi à ya maa ma ḥe. Ine ḥau ine i gbe Seetam ḥai à je. ¹⁰ I maà ce njo na ijuukpā iyi wa naa si ḥe. Seetam á jò a dasi ine go nḥe ḥa piisđo ku cō laakai nḥe. Aa ye wahala hee ajo mœewa ḥa. Amma i jò i leekí dim dim hee i koo i kuò ḥa. Bii i ce bœebœ ḥa an mu nḥe kuwee ku je riba nḥe.

¹¹ Ine iyi í ne ití, ku sotí ku gbø mii iyi Hundei Ilaañ wa sõ igbe i inei Jesu ḥa fei.

Ine iyi í je igū, iku minjisian kaa ceaa nkāma.

Ide iyi à sõ inei Jesu ḥa iyi à wa Peegamu

¹² Kirisi í ni ma, kœ amalekai igbe i inem ḥa iyi í wa Peegamu. Kœaa i ni, ine iyi wa mu taakuba ilu ande didđ minjiu í ni, ¹³ n̄ mà bii i wa ḥa, Seetam nii wa je bommae do gbugbā. Do n̄ju fei, i waa jirimia irim ḥa, n̄o i kù fūsi naane iyi i dasim awə ḥa, baa waati iyi à kpa Antipasi, ilu naane woo je seedam bi tu ḥe bi ku wai Seetam be. ¹⁴ Amma mii iyi n̄ ye si ḥe wee. Ine go ḥa à wa si ino n̄he iyi à waa too si ikɔi Balamu. Balamu í tako i sõ Balaki bei á ce ku dasi inei Izireli ḥa kurara ku ba a ḥa ina iyi à ceaò iwë ḥa kuwee, n̄o a sùò abo kaafe ḥa. ¹⁵ Bœebœ mœi, ine go ḥa à wa ino n̄he iyi à waa too si ikɔi inei Nikolaiti ḥa. ¹⁶ Na n̄ju, i kpaasi idɔ ḥa. Bii kù je bœebœ, an naa si ḥe bii í kɔɔsi n̄o n ce igū do ine ḥau do taakuba iyi wa fita hai si gelém.

¹⁷ Ine iyi í ne ití, ku sotí ku gbø mii iyi Hundei Ilaañ wa sõ igbe i inei Jesu ḥa fei.

Ine iyi í je igū, nnui an mua mana iyi wa manji wo. N̄o n muaa kuta fufū si bii à kɔ iri titđe iyi ine go kù mà bii kù je n̄ju iyi n̄ mua.

Ide iyi à sõ inei Jesu ña iyi à wa Tiatii

¹⁸ Kirisi í ni má, kœa amalekai igbeí inem ña iyi í wa Tiatii. Kœaa i ni, Amai Ilaañ iyi ijue í ye beí amei ina, nœ isee wa daana beí isø danya iyi à yœ si ina à wié í ni, ¹⁹ ñ mà kuce nñœ. Nœ ñ mà kubi nñœ, do naanœ ku dasi nñœ, do ice jiida nñœ, do temua nñœ. Ñ mà iyi icei nseí nñœ í re ti tako. ²⁰ Amma mii iyi ñ ye si ñe wee. Ì waa temuaò abo iyi à ya kpe Zezabeli ña, nñu iyi wa kpe arae walii, nœ ì jò wa wa inyii itii woo ce icem ña do ikœ ku ba a ya maa sùò abo kaafe ña nœ a ya maa ñœ iña iyi à ceaò iwë ña kuwee. ²¹ Ñ muaa waati ku kpaasi idœ, amma kù bi ku jò kuce laalœ. ²² Na ñoi í ce an jò ku sùò bðœ. Inemækœ ña mœ iyi à ya maa ce sakara do nñu, an dasi ña ijuukpâ nla nla, bii kù je à kpaasi idœ à jò kuce laalœ nñja. ²³ Si anyie an kpa amae ña. Waati bœebœ igbeí inei Jesu ña fei aa mà iyi ñ mà idœ ine ña do lasabu nñja. An sâa ine fei si beí kookoosue í to.

²⁴ Amma ine iyi ì gbe si ilui Tiatii, ine iyi i ù too si ikœ laalœu ña nœ i kù mà mii iyi ine gó ña à ya kpe asii nlai Seetam, ñ wa n sõ ñœ, n kaa n kã nñœ aso gó má. ²⁵ Amma iyi ì ne ña, i muu dim dim ña hee n koo n toò wa.

²⁶⁻²⁷ Ine iyi wa ce iyi ñ bi hee í jœò igü hee kœ, nñui an muu yiiko iyi amu takam n gba hai bi Baam. An muaa yiikou si antai dimi fei ku maa gbä ña do goloi isø ku cã ña ku lege ña beí caka. ²⁸ Nœ an muaa andaiyai amejuuma.

²⁹ Ine iyi í ne iti, ku sotí ku gó mii iyi Hundei Ilaañ wa sõ igbeí inei Jesu ña fei.

3*Ide iyi à sõ inei Jesu ña iyi à wa Saadi*

¹ Kirisi í ni má, kõa amalekai igbeí inem ña iyi í wa Saadi. Kõaa i ni, iné iyi í ne hunde mœjei Ilaañ ñau do andaiya mœje ñau í ni, nà kuce nn̄e. Nà iyi à waa fô à ni ì je ilu hunde ña ba do iyi ì je iku ña.

² I jí hai si iri njoo ña nõ i leekí si kuwee keeke iyi í gbe nn̄e ku ba i maà ku mam mam ña, domi n yé kookoosu nn̄e kù je dee dee bi Ilaañ. ³ Na nn̄u, i ye gigii mii iyi à kõ nn̄e si do bëi ì gbø ña. I jirimæ ña nõ i kpaasi idø nn̄e. Bii i kù jí hai si iri njoo ña, an na n ba ñe bëi ile. I kaa mà waati iyi an naa si ñe. ⁴ Do nn̄u fei, iné gø ña à wa inø nn̄e iyi a kù dasi ara nn̄a riisi, aŋai aa toom nõ a maa dasi nyau fufu, domi aŋai à jød.

⁵ Iné iyi í je igú, nn̄ui á dasi jaæ fufu bëebë. N kaa n kpa irie si tiai kuwee pai. Si bantuma an jesi si wajui Baam do amalekæ ña iyi inem nii.

⁶ Iné iyi í ne ití, ku soñ ku gbø mii iyi Hundei Ilaañ wa sõ igbeí inei Jesu ña fei.

Ide iyi à sõ inei Jesu ña iyi à wa Filadëefi

⁷ Kirisi í ni má, kõa amalekai igbeí inem ña iyi í wa Filadëefi. Kõaa i ni, iné iyi í je iné kumá do ilu ntø, iyi wa mu kileei ilaañ Davidi, nn̄u iyi bii í cõu, iné gø kaa cimbœ, bii í nõ í cimbœ, iné gø kaa cõu, nn̄ui í ni, ⁸ nà kuce nn̄e. Nà iyi gbugbã nn̄e kù la. Do nn̄u fei, ì jirimæ idem nõ i kù kësi irim ña. Nñui í jò n cí nn̄e gambo iyi iné gø kaa yëkø ku cimbœ. ⁹ Wee an da nn̄e inei igbeí Seetam ña si awø, iné ña iyi à waa kpe ara nn̄a Zuifu amma a kù je Zuifu ña, iboi à waa so. An jò a na bi tu ñe a naa a gule si waju nn̄e.

Anja fei aa mà iyi ñ bi ηε. ¹⁰ Ñ ni i temua ηα, nə i jirimá idem nəu ηα. Na ηɔi í jò amu mə an degbe ηε si waatii wahala iyi wa naa si andunya fei ku na ku cə laakaii inε ηα. ¹¹ An nyi wa, kaa kpε. Iyi ì nε ηα, i muu dim dim ηα ku ba inε gø ku maà na ku gba ribai igū ku je nηε.

¹² Inε iyi í je igū, an jò ku je səbe si kpasəi Ilaañ, kaa fita má. An kɔ irii Ilaañ siε do irii ilue iyi í je Zeruzalem̄ mu titɔ iyi Ilaañ á jò ku kita wa hai lele. Nɔ n kɔ iri titɔm siε.

¹³ Inε iyi í nε ití, ku sotí ku gbø mii iyi Hundei Ilaañ wa sɔ ibeи inei Jesu ηα fei.

Ide iyi à sɔ inεi Jesu ηα iyi à wa Laodisee

¹⁴ Kirisi í ni má, kɔa amalekai ibeи inεm ηα iyi í wa Laodisee. Kɔaa i ni, inε iyi à ya kpe Ami, woo je seeda ilu naanε iyi í je ntɔu, nηu iyi í je icui mii iyi Ilaañ í taka fei í ni, ¹⁵ ñ mà kuce nηε. Ñ mà iyi i kù tū ηα, i kù nə i kù gbāa ηα. Ñ bi wo i tū ηα walakɔ i gbāa ηα. ¹⁶ Amma si na iyi í jò ì je wəəwəɔ ηα, an kpø ηε wai hai si gεlem. ¹⁷ Ì ya fɔ i ni ηα ì je ilu fia ηα, ì ba amani ηα, nə i kù waa ce arei ngøgø ηα. Amma ñ wa n sɔ ηε iyi idɔ nηε wa ce bɔø, ì je ilu araare ηα, do ilu are do feεju do basi ηα. ¹⁸ Na ηɔi í ce ñ wa n mu nηε bisi, i jò i ra wura iyi à yø si ina à wiε bi tom ηα ku ba i je ilu amani do ntɔ ηα. Nə i ra nyau fufu i biiò anyii ara nηε ηα ku ba i maà maa ne būmbūm ηα nə anyø ku maà maa mu ηε. Nə i ra iwɔi iju i dasi iju nηε ku ba i yε ilu ηα. ¹⁹ Inε ηα iyi ñ bi fei, ñ ya n kpā ηα iju nə n nyisi ηα kpāa. Na nηu, i hanya i kpaasi idɔ ηα. ²⁰ Wee ñ wa n leekí andeи ile, nə ñ wa n cã gambo. Inε iyi í gbø imum nə í ciim, an lɔ bi tεε, nə n baa ku je, nə awaò ka je ajø.

21 Ine iyi í je igū, lafēei an jà ku bam ku buba si kitāi bommam, si bei amu mō n̄ je igū n̄o n̄ buba do Baam si kitāi bommae. **22** Ine iyi í ne itī, ku sotī ku gbō mii iyi Hundei Ilaañ wa sõ igbeí inei Jesu ña fei.

4

Ilaañ ku tɔɔ lele

1 Si anyii nn̄u be, si kuyε n̄ yε gambo ḡo í c̄i lelei Añ.

Ine iyi í tako í bam ide ku f̄ wo, nn̄u iyi imue í yε bei ti kāakāakī, í bam ide ku f̄ má í ni, gū wa ihē n̄ nyisié mii iyi á na ku naa si anyie. **2** Gbakā Hundei Ilaañ í so í neem. N̄o lelei Añ be n̄ yε kitāi bomma ḡo, ine ḡo wa buba si. **3** Ine iyi wa buba beu wa daanai bei kuta ku ne fia ḡo ña iyi à ya kpe zasipu do saaduani. Njoi Añ í sū í kaako kitāu n̄o wa daana bei emerodu. **4** N̄o n̄ yε kitāi bomma kənfia do m̄ee í kaako kitāi bommau. N̄o ine ngbo kənfia do m̄ee wa buba si antai kitā ñau, à dasi nyau fūfū do fulai wura. **5** Njoi hai si kitāi bommau kujøi ijì wa fita, do anu ku d̄o, do kulai ijì. Fitila m̄eeje iyi wa má í wa si wajui kitāi bommau. Añjai à je hunde m̄eejei Ilaañu. **6** Si wajui kitāu dimii tenku ḡo í wa be, wa daana bei digi.

Mii ilu hunde m̄ee ḡo ña à kaako kitāi bommau cinga do cingae, à ne iju bii fei anyiò waju. **7** Mii ilu hunde sinteu í yei bei muusu nla, minjisiau mō í yei bei ama kete, m̄eetasiau wajue í yei bei wajui amane, n̄o m̄eesiau í yei bei kungbā iyi wa fo. **8** Ilu hunde m̄ee ñau à ne ikpa m̄eefaa, n̄o à ne iju bii fei ino do waduude. À ya maa kō iri waati kāma fei aleò daakò a maa ni,
Kumá, Kumá, Kumá,

Bεεbeι Aõ Lafẽe ilu gbugbã fei í jε,
 Nŋu iyi í tako í wεε wo, nə í wεε baa nseι, nə wa naa.
⁹ Ilu hunde ηau à waa kõ iri à waa saabu inε iyi wa
 buba si antai kitai bommau, nə à waa fɔ idei ambooe
 do beereε, nŋu iyi í wεε do aja fei. ¹⁰ Waati iyi à
 waa kõ iri beebé fei inε ngbo kənfia do mεε ηau à ya
 seebataa a maa təəei. Nə à ya bə fula nŋa ηai a jiləo si
 wajui kitai bommau a maa ni,
¹¹ Awɔ Ilaaõ, Lafẽe nwa,
 Awɔi ì to i ne ambooe do beere do gbugbã,
 Domi awɔi ì taka mii fei.
 Si idəəbiei ì taka ηa nə à wεε.

5

Tia do Angudã

¹ Nɔi n̄ yε inε iyi wa buba si kitai bommau wa mu
 tia gə iyi à ka si awə nŋεε. À kɔ tiau anyiò waju, nə à
 cimboe do seeda mεεje. ² Nə n̄ yε amaleka ilu gbugbã
 gə, í là do gbugbã í ni, yooi í to ku ga seeda ηau ihε,
 nə ku fū tiau. ³ Nə inε gə kù wεε iyi í wa lele walakɔ
 ilε walakɔ lεleí ilε iyi á yɔkɔ ku cí tiau ku cɔ inε. ⁴ N̄
 kpata ntə ntə si na iyi í jà inε gə kù wεε iyi í to ku cí
 tiau ku cɔ inε. ⁵ Nɔi inε akai inε ngbo ηau í sõm í ni,
 maà kpata. Muusu nla iyi í fita hai si dimii Zuda, iyi
 í jε təkui Davidiu í jε igū, á yɔkɔ ku ga seeda mεεje
 ηau nə ku fū tiau.

⁶ Iyi n̄ cɔ ikpa bi kitai bommau nə n̄ yε Angudã iyi
 à ceò kuwee wo wa leekí anini be, nə ilu hunde mεε
 do inε ngbo ηau à kaakoε. Angudãu, í ne ngo mεεje
 do iju mεεje iyi í jε hunde mεεjei Ilaaõ ηa iyi í be si
 andunya fei. ⁷ Angudãu í bɔ bi inε iyi wa buba si
 antai kitau, nə í gba tiau hai si awə nŋεε. ⁸ Iyi à naa

tiau, ḥao ilu hunde mεε ḥau do inε ngbo kɔnfia do
mεε ḥau à sεebata si wajuε. Aḥa fei à ne məəlo do
kɔefui wura ḥa si bii tulare í wa. Tulareui í jε kutɔoi
inεi Ilaaɔ ḥa. ⁹ Nə à kɔ iri titɔ gɔ à waa ni,

Awɔi à to i gba tiau

Nə i ga sεeda ḥau,

Domi à kpae wo.

Nə do njεei à raa Ilaaɔ amanε ḥa

Hai si dimi fei, do fee ikā ikā fei,

Do ilε fei.

¹⁰ Ì tətəo ḥa à jε ilalu nŋa,

Ì ce ḥa woo wee Ilaaɔ Lafεe nwa,

Nə aa jε bomma si andunyau.

¹¹ Iyi n̄ cɔ ilu má nə n̄ gbɔ anui amaleka nkpo gɔ
ḥa, kukpo nŋa à to dubu nkpo nkpo. À kaako kitai
bommau do ilu hunde ḥau do inε ngbo ḥau. ¹² À dɔ
anu à waa ni,

Angudā iyi à ceò kuweeu wo à to ku ba yiiko,

Do amani, do kumà, do gbugbā,

Do bεere, do amboe, do saabu.

¹³ Nə n̄ gbɔ mii ilu hunde ḥa fei iyi à wa lele do ilε,
do si lelei ilε, do si inɔ inyi, andi ilu hunde iyi à wa
si andunya fei, à dɔ anu à waa ni,

Inε iyi wa bubu si kitai bommau

Do Angudāu,

Saabu, do bεere, do amboe,

Do gbugbā ku jε tu ḥa hee do ajɔ fei.

¹⁴ Nə ilu hunde mεε ḥau à jε à ni, ami. Nə inε ngbo
ḥau à gule à ce kutɔo.

6

À ga sεeda mεεfa

1 Njoi ñ ye Angudāu í ga akāi seeda mēeje ña iyi wa mási tiau, nō ñ gbō iné akāi ilu hunde mēe ñau í la hee aa ni bēi kulai ijii. Í ni, naa wa. **2** Iyi ñ cō ilu, njoi ñ ye acī fūfū gō wa naa. Iné iyi wa gūu wa mu bioo, nō à daa si fulai amanlu. Í dasi kpāa bēi woo je igū iyi wa bō ku je igū wa má.

3 Njoi Angudāu í ga seeda minjisau, nō ñ gbō ilu hunde minjisau í ni, naa wa. **4** Nō acī nkpa gō mō í fita wa. Nō à mua iné iyi wa gūu gbugbā ku dede igū si andunya ku ba iné ña a kpa njε. Nō à naa taakuba nla gō.

5 Njoi Angudāu í ga seeda mētasiau, nō ñ gbō ilu hunde mētasiau í ni, naa wa. Iyi ñ cō nō ñ ye acī dūdū gō wa naa. Iné iyi wa gūu wa mu gūa si awəe. **6** Nō ñ gbō imu gō hai si aninii ilu hunde mēe ñau, í ni, jò iné ña a ya ra bilee tongoo akā do fiai icεi ajo akā. Bεεbe mōi fiai oozu tongoo mēeta á ya je. Amma jò fiai ikpo do vēe si agbēe.

7 Njoi Angudāu í ga seeda mēesiau, nō ñ gbō ilu hunde mēesiau í ni, naa wa. **8** Nō cō ilu nō ñ ye acī fūfū fēfēe gō wa naa. Iné iyi wa gūu, irisi Iku, nō bi ku wai iku ña wa tooε. Añai à na gbugbā a kpa ikɔ akāi kukpē mēei inei andunya ñau do injai sako ña iyi à wa si ileu do taakuba, do ari, do bōo.

9 Si anyii nn̄u, Angudāu í ga seeda miusia iyi wa mási tiau. Nō ñ ye hundei amanε ña si icui bi kuweeu, aña iyi à kpa na idei Ilaañ do na seedai Jesu iyi à je. **10** Hunde ñau à la à ni, Lafēe kumá, ilu nt̄o, hee waati yoomai ì waa degbe i bēi i kiiti inei andunya ña, i sā nn̄a gbese si na iyi í jò à kpa wa. **11** Iyi à dō bεεbe à tā njoi à daa aña fei si jaæe fūfū, nō à sō ña à ni a s̄imi keeke titā hee jiai woo ce icε kpāasi

nŋa ḥa ku kɔ, aŋa iyi aa na a kpə bəi à tako à kpə aŋa mɔ.

¹² N̄ cɔ ilu má si waati iyi Angudāu í ga s̄eeda m̄eefasia iyi wá mási tiāu. N̄ ilε í yaya do gbugbā, n̄ inunu í kuku inya kití kití bei aco d̄dū ilu sisima, n̄ cukpa í kpā konkōm bei n̄je. ¹³ N̄ andaiya ḥa à w̄ wá hai lele b̄éi isoi j̄l̄i iko í yá w̄ wá wa waati iyi fufu nla wá ce wa yagae. ¹⁴ N̄ lele í t̄t̄o inya akā bei s̄eε iyi à ka. N̄ iri kuta do gungum ḥa fei à yaya a kù wá agbe nŋa má. ¹⁵ Waati b̄eebei amanlui andunyā ḥa, do ilu ilε ḥa, do ilalui sooge ḥa, do ilu amani ḥa, do ilu gbugbā ḥa, do inε fei de, aru do inε ḥa iyi à n̄e ara nŋa, à waa manji si isai kuta do si afei kuta ḥa. ¹⁶ À waa d̄d̄ anu si iri kuta ḥau do si kuta ḥau à waa ni, i cuku si wa wa, i bii wa ku ba Ilaaš ku maà yé wa, nŋu iyi wa buba si kitāi amanlu, do hai si id̄æk̄oi Angudāu. ¹⁷ I bii wa ḥa si na iyi í j̄ò aŋi id̄æk̄ nla nla nŋau í to wa. Yooi á yák̄o ku leek̄i si waju nŋa.

7

Inei Izireli 144.000

¹ Si anyii nŋu, n̄ yé amaleka m̄eε ḡo ḥa à waa leek̄i si andunyā gonta m̄eε, à waa ganji fufui andunyā gonta m̄eεku ce si ilε do si tenku n̄o ku maà yaga j̄l̄i ḡo. ² N̄ n̄ yé amaleka mmu ḡo wa naa hai nunui daak̄o, wa mu nyindai Ilaaš, nŋu iyi í je icui kuweε. N̄ í d̄d̄ anu si amaleka m̄eε ḥa iyi Ilaaš í mu nŋa gbugbā a cea ilε do tenku laalōu, ³ í ni, i maà cea ilε do tenku do j̄l̄i ḡo laalō hee káa cea woo ce icei Ilaaš ḥa nyinda si ikpo nŋa. ⁴ N̄oi à s̄õm jiai inε ḥa iyi à cea nyindai Ilaaš si ikpo nŋa. À w̄eεi aŋa dubu c̄i do ciiji do m̄eε (144.000) hai si dimii inei

Izireli ḥa fei. ⁵ Si dimii Zuda amanę dubu maateejii (12.000) à cea nyinda. Béebé mɔi si dimii Rubēe amanę dubu maateejii. Si dimii Gadi amanę dubu maateejii. ⁶ Si dimii Azee amanę dubu maateejii. Si dimii Nefitali amanę dubu maateejii. Si dimii Manasee amanę dubu maateejii. ⁷ Si dimii Simeñ amanę dubu maateejii. Si dimii Levi amanę dubu maateejii. Si dimii Isakaa amanę dubu maateejii. ⁸ Si dimii Zabulō amanę dubu maateejii. Si dimii Zozefu amanę dubu maateejii. Si dimii Benzamęe amanę dubu maateejii. Ine ḥa iyi à daa si nyindau mbe.

Zamaa nkpo nkpo

⁹ Si anyii nju, nō ñ cō ilu má nō ñ ye zamaa nkpo nkpo iyi ine gɔ kaa yɔkɔ ku ka ḥa. À fita wa hai ile fei do si dimi fei do si fee ikā ikā fei. Aŋa fei à waa leekí si wajui kitāu do Angudāu, à waa dasi jaae fūfū nō à waa mu wuai kpakpa si awɔ nja. ¹⁰ À waa dɔ̄ anu à waa ni, faaba nwa wa naai hai bi Ilaañ Lafēe nwa iyi wa buba si kitāi bommau do hai bi Angudāu. ¹¹ Nō amaleka ḥau fei à leekí à kaako kitāi bommau do ine ngbo ḥau do ilu hunde mée ḥau. À s̄eebata si wajui kitāu à waa tɔ̄ Ilaañ ¹² à ni, ami.

Kuc̄ do amboe

Do kumà do saabu do b̄eεrε,
Do gbugbā, do yiiko,
Fei ndee ku je ti Ilaañ Lafēe nwa
Hee do ajɔ fei. Ami.

¹³ Nɔi ine akāi ine ngbo ḥau í beem í ni, yoo ḥai à waa dasi jaae fūfū ḥau ih̄e. Hai iwoi à naa. ¹⁴ Nō ñ jaae ñ ni, lafēem, n kù mà, awɔi aa mà. Nō í s̄om í ni, ine ḥau ih̄e à fita wai hai si b̄ōnε nla. À f̄o jaae

nŋa nŋa à fūutae do njei Angudāu. ¹⁵ Nŋui í jò à waa leekí si wajui kitái bommai Ilaañ à waa tɔøe dasãò idū ino kpaséε. Nø Ilaañ á wa ino nŋa ku maa degbe nŋa. ¹⁶ Ari kaa kpa nŋa má hee má je agbε, nø inunu kaa cã nŋa má, bεεbε mɔi inya gbāa kaa wahala nŋa ma. ¹⁷ Angudāu iyi wa leekí bi kitái bommau á gbā nŋa ku bøò nŋa isõi kuwεε. Ilaañ mɔ á gbā cikāaju nŋa fei.

8

À ga seeda mεejesia

¹ Waati iyi Angudāu í ga seeda mεejesiau, ilu í coko lelei Añ zakai iju kamεε kuntaa. ² Si anyii nnju, nø ñ yε à na amaleka mεeje nŋa iyi à ya maa leekí si wajui Ilaañ kãakãakí mεeje.

³ Si anyii nnju, amaleka mmu gɔ ína íleekí kɔkɔi bi kuweeu, wa mu fatai wura bii à ya jo tulare. À náa tulare nkpo nkpo ku tøtøò kutɔoi woo dasi naanε nŋa ku ba ku joo si antai bi kuweei wura iyi í wa si wajui kitái bommai Ilaañ. ⁴ Cuai tulareu do kutɔoi woo dasi naanε nŋau í dede lele si wajui Ilaañ hai si awɔi amalekau. ⁵ Nɔi amalekau í so fatau nø í bu ina hai bi kuweeu, í dasi inoε hee í kɔ, nø í nyɔø ilε bε. Waati bεεbε à gbø kulai ijí do iba nŋa nø à yε kuŋɔi ijí do kuyayai ilε.

Kãakãakí nŋa

⁶ Si anyie, amaleka mεeje nŋa iyi à waa mu kãakãakí mεeje nŋau, à ce sɔølu a fãa.

⁷ Amaleka sinteu í fã kãakãakíε. Nɔi kutai ijí do ina do njε í yøgεε si njε nø wa naa hai lele do gbugbā. Nø ikɔ akaii kukpε mεetai ilε í jo do jii nŋa do fɔfɔ tütü nŋa fei.

8 Nō amaleka minjisiau í fā kāakāakīe. Nō à nyɔ ngəgə iyi í ye bei iri kuta nla iyi wa jo si tenku. Njoi ikɔ akāi kukpē mεetai tenkuu í kpaò njε, **9** nō ikɔ akāi kukpē mεetai mii ilu hunde ηa iyi à wa si inyiu à ku, nō ikɔ akāi kukpē mεetai akɔi inyi fei í ce nfe.

10 Si anyii nju, amaleka mεetasiau í fā kāakāakīe. Njoi andaiya nla gø iyi í ya ina bei jugula í cuku wa hai lele si ikɔ akāi kukpē mεetai ido do isɔ ηa. **11** Irii andaiyaui Kuro. Nō ikɔ akāi kukpē mεetai inyiu í ro. Iyi ine ηa à mɔɔ, nkpo nηa í ku si na iyi í jò inyiu í ro.

12 Si anyii nju, amaleka mεesiau í fā kāakāakīe. Njoi ikɔ akāi kukpē mεetai inunu do ti cukpa do ti andaiya ηa í dū, nō ikɔ akāi kukpē mεetai inya kumái dasā kù wεe má, bεεbe mɔi ikɔ akāi kukpē mεetai inya kumái idū kù wεe má.

13 Iyi ñ cø ilu má nō ñ ye kungbā wa fo hee lelei Aɔ. Kungbāu wa kpata wa dɔ anu hee lele wa ni, waiyooi, iko í jem, iko í jem. Beirei ijuukpāi inei andunya ηa á to si waati iyi amaleka mεeta ηa iyi à gbe ηau aa fā kāakāakī nja.

9

Kāakāakī miusia

1 Si anyii nju, amaleka miusiau í fā kāakāakīe. Nō ñ ye andaiya gø í cuku ile hai lele wa. Njui à na kileei isa nla hai ne kɔɔu. **2** Andaiyau í cí isau nō cuu wa fita bei cuai ina nla, nō í bii inunu í jò inya fei í dū.

3 Nō ketengbo ηa à fita wa hai si cuuu à waa te ile, nō à mu nja gbugbā bei acii cencee. **4** À na ηa wooda à ni a maà bεje fɔfɔ walako mii tütü gø walako jli gø bii kù je ine ηa iyi a kù ne nyindai Ilaaɔ si ikpo nja. **5** A kù na ketengbo ηau wooda a kpaò amane ηa bii

kù jé a kpā ḥa iju hee zakai cukpa miu. Ara kuroi ijuukpāu í mungaò bei bii cencee í ta amané. ⁶ Si cukpa miuu, iné ḥa aa dède iku amma a kaa ba. Aa bi aḥa a ku amma iku á sa nḥa.

⁷ Ketengbo ḥau à jø ací ḥa iyi à tā səolu a bø igū. Ngøgo í wa si iri nḥa bei fulai wura, nɔ waju nḥa í yé bei ti amané ḥa. ⁸ Ntoi iri nḥa í yé bei ntoi irii inaabø ḥa nɔ inyi nḥa í yé bei ti muusu nla ḥa. ⁹ À bii gendé nḥa do bata ku ne sisima gø iyi bii 1i yøø aa ni issø. Nɔ ikpa nḥa í ya maa ce iba bei sareti nkpa iyi ací ḥa à waa fa bi ku ce igū. ¹⁰ À ne akpaamu ku ne ací bei cencee ḥa. Do akpaamu nḥau bei aa kpāò amané ḥa iju si cukpa miuu. ¹¹ Ilaalui ketengbo ḥau í jé amaleka ilu irii isa nla hai ne koo. Iriei í jé Abadø do feei Ebæe. Do Gereki mɔ à ya kpooi Apoliø, waatø Woo bejø.

¹² Nseí, iyi ijuukpā sinte í lø í gbe ijuukpā minji gø ḥa iyi aa naa má.

Kāakāakī mæfasia

¹³ Nøi amaleka mæfasiøu í fā kāakāakī. Nɔ ñ gbø ide ku fø gø hai gonta mæsi bi kuwee wura iyi í wa si wajui Ilaað. ¹⁴ Ide ku føu í sɔ amaleka mæfasia iyi wa mu kāakāaku í ni, fū amaleka mæs ḥa iyi à dñ kækøi ido nla iyi à ya kpe Efaratau. ¹⁵ Nøi à fū amaleka mæs ḥau. Na adøu do cukpau do ajøu do isøu bei amaleka ḥau à tā səolu mam mam ku ba a kpa ikø akai kukpē mæstai amané ḥa. ¹⁶ A sɔm jiai masa ḥau, à wæsi dubu minji ikø dubu ciø má (200.000.000). ¹⁷ Si bei ñ yé ací ḥau do masa ḥau si kuyem wee. À dasi batai igū nkpa bei ina do boogu bei bulam do igbaagba bei fainwita. Irri ací ḥau í

yε bεi irii muusu nla, nō ina do cua do fainwita wa fita wa hai si gele nŋa. ¹⁸ Ikɔ akāi kukpɛ mεetai inei andunya nja á ku na saabui bɔnɛ mεeta nŋau, waatɔ ina do cua do fainwita iyi wa fita hai si gele aci nŋau. ¹⁹ Gbugbāi aci nŋau í wai si gele nŋa do si akpaamu nŋa. Akpaamuu í yεi bεi njo, nō í nε iri. Do nŋui à ya kpā inε nŋa iju.

²⁰ Do nŋu fei, inei andunya nja iyi à gbe a kù ku si bɔnɛu à kɔ ku kpaasi idɔ. Nɔ à kɔ ku jɔ mii nja iyi à ce do awɔ nŋa ku tɔo. À waa mɔsi inei inɔoko nja ku tɔo do iwɛ nja iyi à ce do wura do isɔ fūfū do isɔ danya do kuta do jili nja, anja iyi a kaa yɔkɔ a gbɔ ide, a kaa nɔ a yɔkɔ a yε ilu, hee má je a nε. ²¹ Bεεbe mɔi inε nŋau a kù jɔ inε ku kpā do dobu dobu nŋa nja ku ce, do sakara ku ce, do ile nŋa nja.

10

Amaleka do tia keeke

¹ N̄ nyi n̄ yε amaleka ilu gbugbā gɔ má wa kita wa hai lele. Kudūi ijí í biiɛ bεi jinɛ iyi í dasi, nō njoi Ilaañ í wenwee si irie, wajue wa daana bei inunu, nō kutee í yε bei amei ina. ² Wa mu tia keeke gɔ iyi wa ci si awɔe. Í lesi ise njee si antai tenku, ise cangae mɔ si ilɛ. ³ Nɔ í dɔ anu bei muusu nla. Iyi í dɔ anu í tã n̄oi dagba lele mεeje gɔ nja mɔ à waa dɔ anu. ⁴ Iyi dagba lele mεeje nŋau à dɔ anu à tã, gbakā n̄ tã sɔɔlu n̄ kɔ ide nŋau. Amma n̄ gbɔ ide ku fɔ gɔ wa hai lele wa ni, maà ti i kɔ mii iyi dagba lele mεeje nŋau à fɔ. Muu si asii.

⁵ N̄oi amaleka iyi n̄ yε wa leekí si antai tenku do si ilɛu, í wu awɔ njee lele, ⁶ nō í gbasi do irii inε iyi í wεe hee do ajo fei, iyi í taka lele do ile do tenku do mii

ndu ḥa ḥa fei. Amalekau í fɔ́ í ni, waati iyi í gbe kù waa sɔ́ má, ⁷ amma waati iyi amaleka mεejesiau mɔ́ á fā kāakāakīe, waati bεebei Ilaað á kɔ́ mii iyi í dasi idɔ́ ku ce iyi ine kāma kù màu, si bei í sɔ́ walii woo ce icεe ḥa wo.

⁸ Si anyii nju, imu iyi ñ tako ñ gba hai leleu, í bam ide ku fɔ́ má í ni, koo gba tia keeke iyi wa cιu hai si awɔ́i amaleka iyi wa leekí si antai tenku do si ileu. ⁹ Nɔ́i ñ bɔ́ bi amalekau, ñ tɔ́e ku nam tia keekeu. Nɔ́ í sɔ́m í ni, gba i ḥɔ́. Á ro si inɔ́e, amma á dɔ́i si gelεe bei nyikɔ́. ¹⁰ Nɔ́i ñ gba tia keekeu hai si awɔ́e, nɔ́ ñ ḥɔ́. Ntɔ́i, í dɔ́ si gelεm bei nyikɔ́, amma iyi ñ muu ñ tā, í roi kom kom si inɔ́m.

¹¹ Nɔ́i à sɔ́m à ni, í gbe i sisi i ce walii má na ine nkɔ́, do ile nkɔ́, do dimi nkɔ́, do ilaaalu nkɔ́.

11

Woo je sεeda minji ḥa

¹ Si anyii nju, ine gɔ́ í nam mii ku wā ile iyi í ye bei akpa, nɔ́ í sɔ́m í ni, dede i koo i wā kpasei Ilaað do bi kuweeu, nɔ́ i ka ine ḥa iyi à waa ce kutɔ́ be. ² Amma maa wā bantumae, domi à muu dimi mmu ḥa, aŋa iyi aa teesε ilu kumáu si afei cukpa ciiji do minji *. ³ Nɔ́ í ni nju á jò woo je sεeda minjii nju ḥau a fɔ́ idei nju. Aa maa we saaki ḥa, nɔ́ nju á mu nju yiiko a ceò walii si afei ajo dubu do cιo minji do kita † (1.260).

⁴ Woo je sεeda minji ḥauí à ye bei jii ndii olivi minjiu, do bi ku lesi fitila minji iyi wa leekí si wajui

* **11:2** cukpa ciiji do minji waato adɔ́ mεeta do cukpa mεefa.

† **11:3** ajo dubu do cιo do minji do kita, waato adɔ́ mεeta do cukpa mεefa.

Ilaaă Laf ei il u fei. ⁵ Bii in  g  wa bi ku ce n ja laal , ina í ya fitai hai si gele n ja ku k pa irii m be  n ja  a. Be eb i in  iyi wa d  de ku ce n ja laal    ku . ⁶   ne g bugb  a c imbo lele, ij i ku ma  r  si waati iyi   w aa ce walii.   no   ne g bugb  m  a na o dimii wahala ik  ik  b a  yooma fei wa si andunya si waati iyi   bi fei.

⁷ Waati iyi aa je se eda a t , i jai sako g    ba  a ig  ku ce ku k mia  a ku k pa  a. I jai sakou   fita wai hai si isa n la hai ne k  u. ⁸ Iku n ja   m aa s ui si bantumai ilu n la b ii   kp ak pa Laf ee n ja si j i n ou.   ne a k pe iluui wo Sodomu walak  Ezibiti. ⁹ In   a si dimi fei do si fee fei do si ile fei aa co iku n ja zakai a j  me eta do bubu, a k a je a si  a. ¹⁰ In i in i andunya  a   d  , aa ce jingau no a sambaa n je amua  a si na iyi   j o walii minji iyi   tako   wahala  a  au   ku.

¹¹ Si anyii a j  me eta do bubuu, Il aa  i nyi   da n ja si hunde ma, no   dede   leek . Njo n la nlai   mu in   a iyi   ye  a fei. ¹²  oi walii minji  au   g b  ide ku f  g  wa hai lele wa ni, i g  wa ih . No   q  lele si kud i ij i ijui m be  n ja  a. ¹³ Be g bak  no il    yaya nt  nt , no ik  ak i kuk p  me ewai iluu   cuku. In   a iyi   ku si kuyayai il u, kuk p  n ja   to aman  dubu me eje (7.000). Zig i in   a iyi   g be   da nt  nt , no   ni Il aa  i la.

¹⁴ N ei, ijuukp  minjisiau   l , wee me etasiae wa na o m a.

K ak ak i me jesia

¹⁵ Si anyii n ju, amaleka me jesiau   f  k ak ak .  oi   g b  anu ku d   n la n la g   a lelei A    ni, a sindoa A  Laf ee n wa do in  iyi   cic u bommai

andunyau, nə a je bomma hee do ajə fei. **16** Waati bεεbeι inε ngbo kənfia do mεε ηa iyi à waa buba si kitai bomma si wajui Ilaaðu, à sεebata à waa tøε **17** à waa ni,

Að Lafεε, ilu gbugbā fei,

Awə iyi ì wεε nseι, i nɔ ì wεε wo,

À waa saabuei si na iyi í jø ì ce icε do gbugbā nlæs.

Nɔ ì sinti bommaε ku je.

18 Dimii andunya fei í dəmɔɔ.

Amma idøøkðε í to wa.

Waati í to i kiiti iku ηa.

Waati í nɔ ì to i na walii woo ce icεε ηa riba nηa,

Do woo dasi naane ηa do inε ηa iyi à waa jirimæ,

Hai keekeò nlæs.

Waati í to i ce nfei inε ηa iyi à waa ce nfei andunya.

19 Nøi à cí kpasεi Ilaað iyi í wa lele nə à yε kpakoi akabuuε si inøε. Nø ijí wa ηø, nə à waa gbo iba ηa do kulai ijí. Nø ile wa yaya, nə kutai ijí ηa à waa cuku wa do gbugbā.

12

Abo gø do akandama

1 Nøi nyinda nla gø í fita lelei Að. Inaaboo gø í wa bε, nunui í je ibøε, nə wa leekí si cukpa nə wa dasi fulai andaiya maateeji. **2** Abou í ne así, nə wahalai kubí do arə ku roi inøu í jø wa dø anu.

3 Nøi nyinda mmu gø í fita má lelei Að. Akandama nkpa nla nla gø í wa bε, í ne iri mεeje do ngo mεewa nə wa dasi fulai bomma si iriu akã fei. **4** Akandama au í wø ikø akai kukpε meetai andaiyai lele ηa í nyø ηa wa si ile do akpaamuε. Nø í koo í leekí si wajui abo iyi wa bi ku bíu, ku ba ku ηø amau bii í cuku wa. **5** Nøi abou í bi ama inømøkø. Amaui á gbā dimi fei

do goloi isø. Hee akandamau ku maa ηø amau à so à bøòø bi Ilaaø, bii wa buba si kitai bommaø. ⁶ Abou í sa í ne ikpa gbabua bii Ilaaø í ceaa sœlui inya bii á wa a maa woo si afei ajo dubu do ciø minji do kita (1.260).

⁷ Nøi igü í dede lele be. Miseli do amalekaø ηø à ce igü do akandamau do amalekaø ηø. ⁸ Nø Miseli do amalekaø ηø à je ηø igü. Nø à kø akandamau do amalekaø ηø a wa lele be má. ⁹ Nøi à nyø akandama nla nlaa wa ile. Akandamauí í je njo iyi í wæe hai tako. Nñui á ya kpe mbirisi walakø Seetam. Nø nñui í dñ ijui inei andunya ηø fei. À nyø wa ile do amalekaø ηø ajo.

¹⁰ Si anyii nju, nø ñ gbo ide ku fø nla gó lele í ni,
Nseï, waatii faabau í to wa.
Nseï, Að Lafëe nwa
 í nyisi gbugbæø,
 nø í jile bommaø.

Nseï, iné iyi í cicau í gba iné ngbo ku jøe,
Domi woo fø laaløi iné nwa ηø,
 nju iyi í ya maa fø laalø nñø
 si wajui Ilaaø dasø idü

À nyø wa hai lele.

¹¹ Iné nwa ηø au à jøø igü
 do saabui njøi Angudæu
 do seedai ntøø iyi à je.

A kù doo kuwæe nñø nkãma,
 amma à jøsi aña a ku.

¹² Na nju, lele, jø i wæeø inø didø,
Nø iné iyi í wa lele, i wæeø inø didø ηø.
Amma inø ku føi í je ti ilø,
Nø inø ku føi í je ti tenku,

Domi Seetam í kita si ηε wa
do idəokõ nla nla,
Si na iyi í jò í mà iyi
waati keekei í gbea nju.

¹³ Iyi akandamau í ba à nyø nju wa ile, ηøi í losi ku lele abo iyi í bí ama inemækou. ¹⁴ Amma à na abou ikpa minjii kungbã nla ku ba ku fo ku bɔ ikpa inya iyi Ilaaõ í ceaa sɔɔlueu si gbabua bii aa woo adɔ mæeta do bubu. Tengi bεi á j̄ò njou. ¹⁵ Νøi njou í tu inyi wa hai si geleεε, wa cã bεi ido nla nla si anyii abou ku ba inyiu ku jø. ¹⁶ Amma ile í faaba abou, domi í là, í mɔ inyi iyi wa fita hai si geleí akandamau wa. ¹⁷ Νøi idøi akandamau í kɔ si abou ntɔ ntɔ, nɔ í bɔ igū ku ce do dimie ηø iyi à gbe, anø iyi à waa jirimø woodai Ilaaõ fei, inø ηø iyi à waa leekí dim dim si seødai Jesu. ¹⁸ Nɔ í koo í leekí si sãai tenku.

13

Injai sako iyi wa fita hai si tenku

¹ Si anyii nju, n̄ ye injai sako gø wa fita wa hai inø tenku. Í ne ngo mæewa do iri mæje nɔ fulai bomma wa lesi ngo ηøu fei, nɔ si iri ηøu fei à kɔ iri laalɔ ηø ikã ikã iyi wa yaako Ilaaõ. ² Injai sako iyi n̄ yεu í gaabu bεi muu, nɔ kuteε í ne gbugbã, nɔ geleεε í yε bεi ti muusu nla. Akandamau í so gbugbãi nju takæ í naa, do kitæi bommae do yiiko nlae. ³ Iri akæi injai sakou í jø bεi í ba kumee iyi á yøkø ku kpaa, amma kumeeu í tã nɔ í ba iri. Inei andunya ηø fei à waa cø do biti nɔ à waa tooe. ⁴ Anø fei à waa tɔø akandamau si na iyi í jò í na injai sakou yiikoe. Nɔ à waa tɔø injai sakou mɔ à waa ni, yooi í yε bεi injai sakou ihë. Yooi á yøkø ku baa igū ku ce.

5 Injai sakou í nε kpāa ku təəò fufu nə ku bu Ilaañ, nə í nε yiiko ku ceò gbugbæ ice zakai cukpa ciiji do minji. **6** Njí í cí gelée wa bu Ilaañ do bi ku wae do inε njá iyi à wa lele fei nə wa fə si njá ide laalə. **7** À muaa kpāa ku ce igū do inεi Ilaañ njá nə ku je njá igū. Nə à naa yiiko si dimi fei do fee fei do ile baa yooma fei. **8** Inεi andunya fei á təəe, waatə inε njá iyi Ilaañ kù kɔ iri nnja si tiai kuwεε hee ku maa taka andunya, tia iyi í je ti Angudā iyi à kpau.

9 Na nju, inε iyi í nε ití, ku gbə. **10** Inε iyi í nε piisðə ku bɔ, tilasi piisðəi á bɔ. Inε mɔ iyi à nε a kpa do taakuba, tilasi taakubai á kpaa. Na nju, í sña woo dasi naanε njá a ya maa temua nə a leekí si naanε ku dasi nnja *.

Injai sako iyi wa fita hai si ile

11 Si anyii nju, ñ yε injai sako gə má wa fita wa hai si ile. Í nε ngo minji bεi ngoi angudā, nə wa fə ide bεi akandama. **12** Injai sinteui í naa yiiko iyi í nε fei ku ceò ice si wajue. Í tilasi inεi ile njá a təə injai sinte iyi í ba kumεε iyi á yəkə ku kpaa wo, nə í ba iriu. **13** Injai minjisieu bεi í ce dobu dobu nla nla njá hee í jɔ ina í kita wa hai lele í naa ile si wajui amanε njá. **14** Idi ijui inεi andunya njá do dobu dobu njá iyi í ce si wajui injai sinte iyi í náa yiikou. Wa sɔ inεi andunya njá a gbe mii iyi á jɔ injai sinte iyi à tako à mεe do taakuba nə kù kuu. **15** Injai ankāanyiu í ba yiiko ku mua mii iyi à gbeu kuwεε, nə ku fə ide bεi amanε, ku ba ku kpai inε njá iyi à kɔ ku təəe fei. **16** Nə injai í tilasi inε fei,

* **13:10** Tia nwo gə njá à ya ni, inε iyi í dasi kpaa si piisðə, piisðəi aa na a dasi nju mɔ. Inε iyi í kpai inε gə do taakuba, do taakubai aa kpai nju mɔ.

ilu gbugbā ḥa do hai nε gbugbā ḥa, ilu fia ḥa do ilu are ḥa, aru ḥa do inε ḥa iyi à nε ara nn̄a ḥa, à ce nn̄a nyinda si awɔ nje nn̄a walakɔ si ikpo nn̄a. ¹⁷ Inε gɔ kù wεe iyi á yɔkɔ ku ra walakɔ ku ta bii kù nε nyinda iyi í je irii injai sakou, walakɔ lambai irie.

¹⁸ Iyi í s̄ia ka ce si laakai wee, inε iyi í nε bisi fei í s̄ia ku mà yaasei lambai injai sakou. Lambae, lambai amanei. Jiaezi c̄iø mεεfa do kita do mεεfa (666).

14

Iri ku kɔi inε ḥa iyi à faaba

¹ Si anyie iyi ñ cɔ ilu nɔ ñ yε Angudāu wa leekí si iri kutai Siɔɔ. Amane dubu c̄iø do ciiji do mεε (144.000) í wa bi tεe, aŋa iyi à kɔ irii Angudāu do ti Baæs si ikpo nn̄a. ² Nɔ ñ gbɔ imu gɔ hai lele aa ni bεi ibai iri cuui inyi nla, walakɔ bεi kulai ijii. Iba iyi ñ gbəu wa dɔi bεi məələ iyi inε ḥa à waa cã. ³ Inε ḥau à waa leekí si wajui kitai bommau, bii ilu hunde mεε ḥau do inε ngbo ḥau à wa. À waa kɔ iri titɔ iyi inε gɔ kaa yɔkɔ ku mà bii kù je amane dubu c̄iø do ciiji do mεε ḥau (144.000), aŋa iyi à yá hai si andunya. ⁴ Inε ḥau, a kù sɔò inaaboo. À mu ara nn̄a a kù mà inaaboo titã. À waa too Angudāu bii wa bɔ fei. À yá ḥa hai si inɔi amane ḥa. À yei bεi amaaje sinte iyi à na Ilaaɔ do Angudāu. ⁵ Inε gɔ kù gbɔ ibo hai si gεε nn̄a, à je inε ḥa iyi a kù nε taale.

Amaleka mεeta ḥa

⁶ Nɔi ñ nyi ñ yε amaleka gɔ má wa fo hee lelei Aɔ. Nnui á sisi laabaaau jiida iyi ci ya tã bi inεi andunya fei, si ilε fei, do si dimi fei, do si fee ikã ikã fei, do bi inε fei. ⁷ Í dɔ anu wa ni, i jirimä Ilaaɔ nɔ i naa amboe

ŋa, domi waati í to ku kiitiò inε fei. I tøo Ilaañ, nŋu iyí í taka lele do ilε, do tenku, do isõ ŋa.

⁸ Amaleka minjisia gø wa too anyie wa ni, Babiløni, ilu nlau, í cuku, í cuku. Nŋui í fa dimi fei si sakara hai ne køøe. Sakaraæui í ye bεi atε iyi wa ci ŋa iju. Atε vεεui í je idøøkøi Ilaañ.

⁹ Amaleka mεetasia gø wa too inε minji ŋa iyi à cuau, nø í dø anu wa ni, inε iyi wa tøo injai sakou do mii iyi í gbeu * fei, nø í jø à kø irie si ikpoe walakø si awøε, ¹⁰ nŋu mø á mø atε iyi í je idøøkøi Ilaañu. Inε iyi wa ce bεεbε fei á ye bøne si ina do fainwita si wajui Angudøu do amaleka kumá ŋau. ¹¹ Cuai ina iyi á nyisi ŋa bøneu á dedei hee lele hee do ajo fei. Inε ŋa iyi à waa tøo injai sakou do mii iyi à gbeu †, do inε ŋa iyi à ne nyindai irieu, a kaa ne kusími aleø daakø.

¹² Na nŋu, í sìa woo dasi naane ŋa a temua, aŋa iyi à waa jirimø woodai Ilaañ nø à dasi Jesu naane.

¹³ Si anyii nŋu, nø n yε anduulai ijí gø, inε gø wa buba bε í jø amai amane. Wa dasi fulai wurai amanlu si irie, nø wa mu køøma ku dø anu gø.

¹⁵ Amaleka gø í fita wa hai kpasei Ilaañ, nø í dø anu í sõ inε iyi wa buba si kudøi ijíu í ni, so køømæ i mu, domi awaatii kumu í to. Andunyau í to ku mu.

* ^{14:9} mii iyi í gbeu idei mii iyi à gbe í jø ina sinteui wa fña (cø Kuyε 13:14) † ^{14:11} mii iyi à gbeu idei mii iyi à gbe í jø ina sinteui wa fña (cø Kuyε 13:14)

16 Nɔi inε iyi wa bubə si kudūi ij̄iu í dasi kɔɔmae si andunyə, wa mu.

17 Amaleka gɔ í fita wa hai kpasəi Ilaað iyi í wa leleu má, nŋu mɔ wa mu kɔɔma ku dɔ anu gɔ.

18 Nɔ amaleka gɔ í fita wa má hai bi kuweeu, í ne gbugbā si antai ina. Í la hee lele í sɔ inε iyi wa mu kɔɔma didɔu í ni, ka rezɛe iyi í wasi andunyə do kɔɔmae domi í j̄ia. **19** Amalekau í dasi kɔɔmae nɔ í kað isoi j̄ii nŋau, nɔ í cuusi dangala bi ku fɔ inyii rezɛe. Iyi bε wa nyisi idɔɔkɔi Ilaað. **20** À fɔ isoi rezɛeu bi ku fɔ anyii inɔ iluu. Nɔ hai bi ku fɔ inyii isoi j̄ii nŋau, nje í cã wa bε hee kusɔe í to dubu akā do cɔ mɛɛfa † (1.600) si yaasei ilε ku wā, nɔ kuj̄ii isae í to gendei aci.

15

Amaleka ɳa do ijuukpāi ankāanyi

1 Si anyii nŋu, n̄ yε nyinda gɔ má lelei Að, í lá nɔ í ne njo. Iyi n̄ yε wee, amaleka mɛɛje gɔ ɳa à waa mu ijuukpā mɛɛje. Anjai à jε ijuukpāi ankāanyi domi si bεi idɔɔkɔi Ilaað á tā.

2 Nɔi n̄ yε tenku gɔ wa daana bεi digi í yøgεe do ina. Nɔ n̄ yε inε ɳa iyi à jε injai sakou igū do mii iyi à gbeu * do lambai irie. Inε ɳau à waa leekí si antai tenkuu à waa mu mælə ɳa iyi Ilaað í na ɳa. **3** À waa kɔ irii Moizi, woo ce icεi Ilaaðu, do ti Angudāu †, à waa ni,

‡ **14:20** dubu akā do cɔ mɛɛfa si yaasei ilε ku wā Lambau í ne yaase gɔ. Kusɔe í to kilo cɔ mɛɛta (300). * **15:2** mii iyi à gbeu idei mii iyi à gbe í jo injai sinteui wa fāa (cɔ Kuyε 13:14) † **15:3** Irri Moizii do ti Angudāu Inε gɔ ɳa si kuyε nŋa, à ya ni iri ikā ikā minjii. Inε gɔ ɳa mɔ à ya ni iri akā iyi wa fɔ bεi Ilaað í faaba wa na saabui Jesu Kirisi bεi í tako í faaba inε Iziréli ɳau na saabui Moizi.

Añ Lafëe, ilu gbugbã fei,
Icee í la, nɔ́ í je maamaake.
Awɔ́ i je amanlui ile fei.
Kpāaε í je ntɔ́, nɔ́ í je dee dee.
⁴ Yooi kaa ce njoε, Lafëe.
Yooi á kɔ́ ku saabu irie.
Awɔ́ akāi i je inε kumá.
Inεi ile baa yooma fei á naa bi tεε,
Aa na a gule a tɔ́ε,
Domi i nyisi ivi kiitiε í je dee dee.

⁵ Si anyii nŋu, iyi ñ cɔ ilu nɔ ñ yε à cɔ kpasɛi Ilaaɔ iyи
í wa lele, tengi bii í jε bi kuwai akabuuεu. ⁶ Amaleka
meeje ḥa iyi à waa mu ijuukpā meeje ḥau à fita hai
kpasɛu. À waa dasi nyau fūfū iyi wa daana nɔ à waa
dī santikii wura si kpaka nŋa. ⁷ Nɔi ine akāi mii ilu
hunde mee ḥau í na amaleka meeje ḥau fatai wura
ara meeje iyi í kɔ do idəɔkɔi Ilaaɔ, nŋu iyi í wεe hee
do ajo fei. ⁸ Nɔ kpasɛu í kɔ do cua iyi wa naa hai si
amboei Ilaaɔ do gbugbāε. Ine gɔ kaa nɔ ku yɔkɔ ku
lɔ si inɔe hee ijuukpāi amaleka meeje ḥau koo kpao
iri.

16

Fatai idœakõi Ilaaõ ña

¹ Njøi ñ gbo ide ku fɔ nla gɔ hai kpasẽi Ilaañu í sɔ amaleka mœeje ñau í ni, i koo i nikã idœakɔi Ilaañ iyí í wa si fata mœeje ñau si ilɛ.

² Amaleka sinteu í koo í nikā titee ile. Nói dimii ngoli kuro laalo gɔ í naa si ine ḥa iyi à ne nyindai inai sakou nɔ à waa tɔɔ mii iyi à qbeu *.

* **16:2** mii iyi à gbeu idei mii iyi à gbe í jo inja sinteui wa faa (cø Kuyé 13:14)

3 Njɔi amaleka minjisiau mɔ́ í nikā titεε si tenku. Inyiu í sinda bei njεi iku, nɔ́ mii ilu hunde baa yooma fei í ku si inɔ́ inyiu.

4 Njɔi amaleka mεεtasiou mɔ́ í nikā titεε si ido nla njɔ́ do si isɔ́ njɔ́, nɔ́ inyi nnjɔ́ í kpaasi njε. **5** Nɔ́ n̄ gbo anui amaleka iyi í ne gbugbā si antai inyiu í ni, awɔ́ Ilaañ ì ne ntɔ́ i kiiti be ihε, awɔ́ inε kumá, awɔ́ iyi í wεε, í nɔ́ í wεεi wo. **6** Inε njau à kpa woo dasi naane njɔ́ do walii njɔ́ à nikā njε nnjɔ́, nɔ́ í na njɔ́ njε a mɔ́. Beεbeí à jɔ́ò. **7** Si anyii nnjɔ́, n̄ gbo ide ku fɔ́ gɔ́ má hai bi kuweeu í ni, ntɔ́i Añ Lafεe ilu gbugbā fei, kiitie í te í jε ntɔ́.

8 Njɔi amaleka mεεsiau mɔ́ í nikā titεε si inunu, nɔ́ inunu í ba gbugbā wa jo amanε njɔ́ do inya gbāæ bεi ina. **9** Nɔ́ inya gbāæ nlau í jo amanε njɔ́, nɔ́ à waa bu Ilaañ, nnjɔ́ iyi í ne yiiko si antai bɔ́nε njau. Amma à kɔ́ ku kpaasi idɔ́ a jirimæ.

10 Njɔi amaleka miusiau mɔ́ í nikā titεε si antai kitai bommai inja buuu. Nɔ́ ilu í kuku si bommaeu. Nɔ́ inε njɔ́ à waa njɔ́ amε nnjɔ́ njɔ́ na ara kuro. **11** À waa bu Ilaañ na ara kuro do ngoli nnjɔ́ njɔ́, amma à kɔ́ ku jɔ́ laalɔ́ ku ce nnjɔ́.

12 Njɔi amaleka mεεfasiou mɔ́ í nikā titεε si ido nla iyi à ya kpe Efarata, nɔ́ í gbe mam mam ku muɑ̄ amanlui nunui daakɔ́ njɔ́ kpāa a kua. **13** Nɔ́ n̄ ye inεi inɔ́oko mεεta gɔ́ njɔ́ à kpaasi ara nnjɔ́ bei kpɔ́lɔ́, akā í fita wa hai si gelei akandamau, akā mɔ́ hai si gelei inja buuu, mεεtasiou mɔ́ hai si gelei walii ilu ibou. **14** Inεi inɔ́oko njɔui à je mɔ́cɔ́i Seetam njɔ́ iyi à waa ce dobu dobu njɔ́. Nɔ́ à waa bɔ́ bi amanlui andunyɑ́ njɔ́ fei a tɔ́tɔ́ njɔ́ a ce igū si ajɔ́ nlai Ilaañ ilu gbugbā fei.

15 Nɔi Jesu í ni, n̄ wa n naa ku zamba ηε bei ile. Ilu inɔ didɔi inε iyi wa wɔ njoo, nɔ wa dasi jinεe ηa ku ba ku maà na ku dasi kpāa bāsī ku na ku yε anyɔ si bantuma.

16 Nɔi inei inɔoko ηau à tɔtɔo amanlu ηau fei bii gɔ iyi à ya kpe do feei Ebεe Aamagedɔo.

17 Si anyii nŋu, amaleka mεejesiau mɔ í nikā titεe si fufu. Nɔ à gbɔ ide ku fɔ nla gɔ hai bi kitai bomma iyi í wa kpasεi Ilaañu í ni, ide í tā. **18** Nɔi iji í ηɔ, nɔ à gbɔ iba ηa do kulai iji. Nɔ ilε í yaya ntɔ ntɔ. Ilε kuyayau í caa. Dimie kù ce titā hai waati iyi à takā amane ηa. **19** Ilu nlau í kpε ikɔ meeta, nɔ ilui ilε fei í cuku. Ilaañ kù gbeje laalɔ ku cei inei Babilɔni ηa ilu nlau nɔ í nyisi ηa idɔokɔ nlaε. **20** Gungum kāma kù wa be má, nɔ a kù waa yε iri kuta ηa mɔ má. **21** Nɔi kutai iji nla nla ηa à waa cuku si inε ηa wa. Akāe fei í to kilo ciiji. Nɔ à waa bu Ilaañ na bɔnεi kutai ijiu, domi bɔnεu í caa.

17

Abo à ce sakara nla nla

1 Nɔi inε akāi amaleka mεeje ηa iyi à waa mu fata mεeje ηau í sɔm í ni, naa wa, an nyisiε bei Ilaañ á kiiti abo à ce sakara nlau ihɛ, nŋu iyi wa buba si antai inyi nlau. **2** Abo à ce sakara nlau í dasi amanlui andunya ηa sakara ku ce, nɔ inei andunya ηa à waa too si daa nkpa nkpaε hee í baa í sinda iri nŋa bei atɛ í ya sinda irii inε.

3 Nɔi Hundei Ilaañ í naa sim nɔ amalekau í bɔòm gbabua. Bei, n̄ yε abo gɔ wa buba si antai injai sako nkpa gɔ. Injai sakou í nε iri mεeje do ngo mεewa nɔ à kɔ si arae fei iri laalɔ ku yaako Ilaañ ηa. **4** Abou wa dasi nyau nkpa jiida gɔ dimi iyi amanlu ηa à ya dasi,

nō wa dasi booda ḥa iyi à ce do wura do kuta ku
ne fia gō ḥa do lege fūfū bii fei. Wa mu kəəfui wura
si awə si bii mii laalə do riisii sakara ku cee wa kō.
5 À kə iri gō si ikpoε, yaasei iriui í je asii. Iriu wee,
Babiləni ilu nla, iyei inaabo à ce sakarai andunya
ḥa, do iyei daa bututu fei. **6** Nō n̄ ye abou í mə njəi
woo dasi naanə ḥa do ti inə ḥa iyi à kpa si na iyi í jò
à je seədai Jesu, nō irie í sində bei atē í ya sində irii
inə.

Iyi n̄ yəo, n̄ biti ntə ntə. **7** Njəi amalekau í sōm í ni,
na mii í ce ì waa biti. An sisie asiii abou do ti inə
sako iyi í ne iri mεeje do ngo mεewau. **8** Inəi sako iyi
ì yεu be í wεe wo amma kù wεe má nseι. Bii í kōsī à
fita wa hai si isə nla hai ne kōou ku bə nfe ku ce. Inəi
andunya ḥa iyi Ilaañ kù ko iri nnə si tiai kuwεe hee
ku maa taka andunya, aa biti bii à yε inə sakou má,
domi í tako í wεe wo amma kù wεe má nseι nō á na
ku faata wa má.

9 Inε ku bei ku gbə yaasei ideu, í ne bukaatai bisi
iyi í ne laakai. Iri mεeje ḥau, aŋai à je iri kuta mεeje
bii abou wa buba. **10** Nō aŋai à nyi à je amanlu mεeje
ḥau. Amanlu miu í cuku tā, inε akā í wεe si nseι,
nō inε akā mə kù to wa titā. Bii í na í to wa, kaa
kpe. **11** Nō inəi sako iyi í wεe wo nō kù wεe nseι máu,
nnə takae í je ilaaluu mεejəsia, nō í je inε akāi amanlu
mεeje ḥau nō wa bə nfe ku ce.

12 Ngo mεewa iyi ì yεu, aŋai à je amanlu mεewa ḥa
iyi a kù je bomma titā, amma aa ba yiiko a je bomma
isə akā do inəi sakou ajo. **13** Aŋa mεewau fei mii akāi
à waa lele, nō aa na inəi sakou gbugbā do yiiko nnə.
14 Aa ce igū do Angudāu, amma Angudāu á je ḥa
igū si na iyi í jò í je Lafēei lafēe ḥa nō í je Amanlui

amanlu ḥa. Nō ilu naanē ḥa iyi Ilaañ í kpe í cica, aŋaò Angudāu aa jé igū ajo.

¹⁵ Nō amalekau í sōm má í ni, inyi iyi ì ye abo à ce sakarau wa buba si antaeu be, nñui í je iné nkpo iyi wa naa hai ile ikā ikā nō à waa fō fee ikā ikā. ¹⁶ Ngo mœewa iyi ì yeu be do injai sakou, aa cé abo à ce sakarau. Aa so mii iyi í ne fei nō a jò basi. Aa ḥa injae nō a joo ina mam mam. ¹⁷ Aa ce bœbe ei si na iyi í jò Ilaañ í jò à ce idɔɔbié. Bœbe ei à ce anu akā ku ba a so yiikoi amanlu nñja a na injai sakou. Aa maa jirima injai sakoui hee idei Ilaañ koo ceò.

¹⁸ Abo iyi ì yeu, nñui í je ilu nla iyi í ne gbugbā si amanlui ile fei.

18

Kucukui Babiləni ilu nlau

¹ Si anyii nñju ñ ye amaleka mmu gó wa kita wa hai lele. Í ne yiiko nla nla, nō amboeës wa daana bari bari wa má inya si andunyá fei. ² Í dō anu í ni, Babiləni ilu nlau, í cuku, í cuku. Nsei í baa í je bii ku wai zii ḥa do bii ku manjii inei inɔoko baa yooma fei. Yei laalō do yei sãmi fei í wa be. ³ À jò iluu í cuku si na iyi í jò dimi fei í dasi sakarae ku ce. Sakaraeui í ye bei atë iyi wa ci ḥa iju. Í dasi amanlui andunyá ḥa sakara ku ce do nñju takæs ajo, nō woo nya s̄lai andunyá ḥa à ce fia na amani nlæu.

⁴ N̄oi ñ gbø ide ku fō gó má hai lele í ni, inje inem ḥa, i fita wa hai inɔ iluu, ku ba i maà na i ne ikpẽ si dulum dëe nō bõnë ḥa iyi á baa ku maà ba ḥe, ⁵ domi dulum dëeu í kā hee lele, nō Ilaañ kù gbejé laalō ḥa iyi í ce. ⁶ Bei í cea iné ḥa, i sãa bœbe isë gbeeji. Wahala iyi í dasi iné ḥa í sãa ikø minji. ⁷ Zaka bei í so arae

lele í wεε do ino didō si amani nlaε, iŋε mə i nyisiε ijuukpā do ino ku fō zaka bεεbe ḥa. Wa ni si idoe, n̄ wa n̄ buba bei amanlu, n̄ kù je jaas. Bεεbe moi n̄ kaa n̄ ye ino ku fō pai. ⁸ Na nnju, bōne ikā ikā á baa si ajo akā. Bōne ḥau wee, bō do ino kufəi iku do ari. Nju takəs á joi mam mam, domi Aɔ̄ Lafēe iyi í kiitie í je ilu gbugbā.

⁹ Amanlui andunya ḥa iyi à ce daa nkpa nkpa do abo à ce sakarau fei nə à kpē amani nlaeu, aa na a kpata, aa cā buubuu na irie si waati iyi aa ye cuai ina iyi wa joou. ¹⁰ Aa leekī a jħoε si na iyi í jħà à waa ce njoi ijuukpā iyi í baa, nō aa ni, waiyooi, waiyooi, Babiləni ilu nla ilu gbugbā, si isə akāi kiiti í je.

¹¹ Woo nya sħiai andunya ḥa aa kpata do ino ku fō na irie, si na iyi í jħà inε gə kū waa ra iwò nnja má ¹² iyi í je wura do isə fufū, do kuta jiida ku ne fia ḥa, do lege fufū ḥa, do acə fufū kú ne fia gə do acə iyi í je ti ilalu do acə iyi à ya ceo mañgħò bənsue do acə nkpa jiida. Inε gə kū waa ra jħi ku ne inunu jiida ilu fia má, do dimii mii ikā ikā iyi à ce do inyii juu walakə do jħi jiida wala do isə nkpa wala do isə wala do kuta fufū. ¹³ A kū waa ra fufui anyii jħi iyi à ya kpe kaneli, do nyaui aye do tulare do ikpo ku dō inunu iyi à ya kpe miru do ikpo dimi mmu gə má, do vħżejj do ikpo do iyafū do bilee, do kete ḥa do angudā ḥa, do aci do sareti nnja ḥa, do aru ḥa. ¹⁴ Nō woo nya sħia ḥau à ső iluu à ni, mii jiida iyi i bi ku je titεε fei wo í ləε, nō amanie do mii ku sħlaε fei í nyċċe, amanε kaa yċċa má pai.

¹⁵ Woo nya sħia ḥau, aħa iyi à ce fia do saabui iluu aa leekī ku jħi, aa maa kpata, a maa weewea na njoi ijuukpā iyi í baau, ¹⁶ aa maa ni, waiyooi, irei i għo

bõnε iyi í ba ilu nlau ihε. Iluu í tako í yei beí abo iyi í ya we acɔ fūfū ku ne fia gø, do acɔ nkpa jiida do acɔ iyi í je ti ilaalu, nø í ya dasi wura si arae do kuta jiida ku ne fia ña, do lege fūfū ña. ¹⁷ Nø si isø akã amanie fei í ce nfe.

Woo mu akɔi inyi ñau fei do woo ce icee ña do inε ña iyi à wa inø akɔi inyi ñau fei hee do inε ña iyi à waa ba ijε si inyi dûdûu, à leekí à jìòε, ¹⁸ à waa dɔ anu iyi à ye cuai kujoi iluu à waa ni, ilu nla gø kù wεe beí iluu ihε má. ¹⁹ À waa kosi iri nnja sãa à waa nyisiò inø ku fø nnja. À waa kpata à dɔ anu à waa ni, waiyooi, irei i gbø bõnε iyi í ba ilu nlau ihε. Do saabui amaniei ilu akɔi inyi ña fei à ceò fia. Nø si isø akã, fei ndee í kpøò bomma.

²⁰ Iñε inei lele ña, i jò inø nnje ku dɔ. Iñε woo dasi naane ña mø do woo be ña do walii ña, i jò inø nnje ku dɔ, si na iyi í jò Ilaañ í kiiti iluu í sã nnje gbese.

²¹ Nøi amaleka ilu gbugbã gø í so kuta nla beí alø gø í nyø si inyi dûdûu í ni, beεbe moi aa keke Babiløni ilu nlau do gbugbã nø a kaa yø má pai. ²² A kaa gbø anu ku dɔi mœølo má bi titεe do woo kɔ iri ñau do gaasia ñau do woo fã kãakãakí ñau. A kaa ba woo ce icei awø dimi ikã ikã má, a kaa gbø ibai alø iyi wa lølø má. ²³ A kaa ye inya kumái fitila be má, a kaa nø a gbø geleí abo titɔ do mœkø titɔ. Woo nya sïæs ñai à ne gbugbã à re wo si andunyau ihε fei, nø i dñ ijui inei ileu ihε fei do dobu dobue.

²⁴ À nyisi ilui Babiløni ijuukpã si na iyi í jò à ye siε njεi walii ña do ti woo dasi naane ña do njεi inε ña iyi à kpa si andunyau ihε fei.

19

¹ Si anyii nnju, nø gbø ide ku fø gø beí anu ku dɔi

zamaa ikpa lelei A᷇ í ni, ka saabu Ilaa᷇ Laf  e nwa, nnjui í faaba wa, í n   í n   amboe do gbugb  . ² Kiiti   í je nt  , n   í te, domi í kiiti abo à ce sakara iyi í bej   andunya fei do daa bututue, n   í nyisi   b  n   si na iyi í j   í nik   njei woo ce ice     . ³ N   à d   anu m   à waa ni, ka saabu Ilaa᷇ Laf  e nwa. Cuai ilu nlau á maa b   lelei hee do aj   fei. ⁴ N  i in   ngbo k  nfia do m  e   au do ilu hunde m  e   au à seebata si wajui Ilaa᷇, nnjui iyi wa buba si kit  i bommau à t  oe à waa ni, ami, ka saabu Ilaa᷇ Laf  e nwa.

Jingaui abədži Angudāu

⁵ Waati bεεbei à gbo ide ku fɔ gɔ hai ikpa bi kitai bommau í ni, i saabu Ilaañ Lafεε nwa, inje woo ce icεε ña fei, inje iyì ì waa ce njoe, keekeò nla. ⁶ Nø ñ gbo ide ku fɔ gɔ bei imui zamaa. Aa ni bei iri cuui inyi nla gɔi walakɔ bei kulai ijì. Ide ku fɔu í ni, ka saabu Ilaañ, domi Ilaañ Lafεε nwa ilu gbugbā fei í jε bomma. ⁷ I jò ka nyaanyi, ka wεεò inø didø. I jò ka saabu amboee domi abødøi Angudāu í to wa, mudεeu takae mɔ í tā søølu. ⁸ À jò í dasi nyau fufu wau wau ku ne bεεre iyì í má. Nyau ku ne bεεreui í jε kookoosu jiidai woo dasi naane ña.

⁹ Nɔi amalekau í sõm í ni, kɔ iyi ihɛ. Ilu inɔ didɔŋhai inɛ nɔ iyi à kpe ku jɛ bi ku ce abɔdɔŋ Angudāu. Nɔ í sõm má í ni, ideu ide ku fɔi Ilaaɔ̄ takaei.

¹⁰ N̄ei ñ seεbata ku ba n tɔɔe, amma í ni, maà ce bεεbε. Amu mɔ woo ce icei bei awɔ do bei kpaasie ña iyí à waa mu ide ntɔ iyí Jesu í nyisi wau. Tɔɔ Ilañ.

Ide ntɔ iyi Jesu í nyisi wau nnui í je icui idei walii fei.

Masa ilu aci fūfū

¹¹ Si anyii nju, n yε lelei A᷑ í c᷑ nə ac᷑ f᷑f᷑ g᷑ í faata wa. Inε iyi wa g᷑ui à ya kpe ilu naanε do ilu ntə. Si ntəi í ya kiiti, bεebε məi í ya ceò igū. ¹² Ijue í yεi beι amei ina, nə wa dasi fulai bomma nkpo si irie. Nə à kə iri gə sie iyi inε gə kù mà bii kù jε nju akā. ¹³ Wa dasi ibə gə iyi à mù do njε. Iriei Idei Ilaa᷑. ¹⁴ Woo ce igū lele ḥa à g᷑ ac᷑ f᷑f᷑ ḥa à waa tooε nə à waa dasi jaæ f᷑f᷑ ku ne bεere iyi í má wau wau. ¹⁵ Taakuba did᷑ gə wa fita wa hai si gelee iyi á jeò dimii andunyə ḥa igū. Si anyie nə ku gbā ḥa do goloi issə nə ku f᷑ inyii isoi j̄li ndii rezee. Iyi be wa nyisi idəokō nlai Ilaa᷑ ilu gbugbā fei iyi á naa si inεi andunyə ḥa. ¹⁶ Si ibə do si itæ à kə irie à ni, Amanlui amanlu ḥa do Lafeei lafee ḥa.

¹⁷ Nə n yε amaleka gə ma wa leekī si inunu. Nə í d᷑ anu wa kpe yεi ḥa iyi à waa fo hee lelei A᷑ fei wa ni, i naa i tətəo i je jingau nlai Ilaa᷑ ḥa. ¹⁸ Inaa i je inai arai ilaalu ḥa do ti inε ngboi sooge ḥa do ti woo ce igū ḥa, do ti aci ḥa do masa nju ḥa, do inai inε fei, hai aru hee do inε ḥa iyi à nε ara nju, keekeò nla.

¹⁹ Nəi n yε inai sakou do amanlui andunyə ḥa do woo ce igū nju ḥa, aŋa fei à tətəo ku ba a ce igū do inε iyi wa g᷑ aciú do woo ce igūe ḥa. ²⁰ Nəi masau do woo ce igūe ḥa à mu inai sakou do walii ilu ibou ajə, nju iyi wa ce dobu dobu si wajui inai sakou wo. Do dobu dobuui í d̄i ijui inε ḥa iyi à tako à nε nyindai inai sakou nə à təo mii iyi à gbeu. À səsi aŋa minji fei si ina nla iyi wa jo do fainwitau njaawε. ²¹ Nə masau í kpa woo ce igū nju ḥa do taakuba iyi wa fita wa hai si gelee. Nə yεi fei í je ina nju í yo.

Adō dubu

¹ Si anyii nju, n̄ yε amaleka ḡo má wa kita wa hai lelei A᷑, wa mu kileei isa hai ne kəou do seseel nla go. ² N̄oi í bat̄ akandama, njo iyi í wεēē hai tako tako, iyi í jē mbirisi do Seetam, n̄o í dūu do seseeu hee adō dubu. ³ N̄o í tale siε in̄o isq̄ n̄lau í səkə siε n̄o í ce nyinda ku ba ku maà d̄i ijui dimii in̄ei andunya ḥa má hee adō dubuu koo tāò. Si anyie à ne a cūu n̄o a fūu si waati keeke má.

⁴ N̄oi n̄ yε kitāi bomma ḡo ḥa n̄o in̄e ḥa à waa buba si. À na in̄e ḥa iyi à waa buba si ḥau yiiko a kiiti in̄e ḥa. N̄o n̄ yε in̄e ḥa iyi à bu iri n̄ja na idei Ilaa᷑ do si na iyi í j̄ò à jē seεdai Jesu. An̄ai a kù t̄ō in̄ai sakou hee má jē mii iyi à gbeu, n̄o a kù jē an̄a a ne nyindae si ikpo n̄ja wala si aw̄o n̄ja. À dede hai si bale n̄o à jē bomma do Kirisi ajo adō dubu. ⁵ Iyi bēi í jē kudede sintei iku ḥa. Amma iku ḥa iyi à gbe a kù dede hai si bale, í gbe hee adō dubuu koo k̄ò. ⁶ Ilu in̄o did̄ ḥai in̄e ḥa iyi à wa si kudede sinteu. An̄ai à nya ik̄a na irii Ilaa᷑. Iku minjisau kù ne gbugbā si ḥa má, amma aa maa jē woo weeil Ilaa᷑ ḥa do ti Kirisi, n̄o aa jē bomma do n̄ju adō dubu.

À jē Seetam igū

⁷ Bii adō dubuu í k̄ò aa j̄ò Seetam hai si piis̄œ. ⁸ N̄o á fita koo d̄i ijui dimii in̄ei andunya ḥa fei, waat̄ Gogu do Magogu *, n̄o ku t̄t̄ō ḥa a cē igū. Aa kp̄o bēi s̄ai ac̄ii ido. ⁹ An̄ai à dede wa hai il̄ē fei à naa à kaako gbodoi woo dasi naane ḥa do ilu iyi Ilaa᷑ í biu. Amma ina í naa hai lele, n̄o an̄a fei à jo. ¹⁰ N̄oi à so Seetam, n̄ju iyi í d̄i ijui in̄e ḥau, à s̄osi ina nla

* **20:8** Gogu do Magogu Ezekiel 38 do 39 í f̄ō idei Gogu do Magogu. Si afeu be, Goguu ilaalui, Magogu mo il̄eei.

iyi wa jo do fainwitau, tengi bii à dasi iñai sakou do walii ilu ibou wo. Bei aa ye ijuukpā nla nla dasāò idū hee do ajø fei.

Kiitii ankāanyi

¹¹ Si anyii nñu, ñøi ñ ye kitāi bomma nla fūfū gø do iné iyi wa buba si antæ. Nø ile do lele à sa hai wajuë, nø a kù ye gøgø nñø gø má. ¹² Ñøi ñ ye iku ña, keekeò nla, à waa leekí si wajui kitāi bommau. Nø à cí tia ña do tia gø iyi à ya ni tiai kuwεε. À kiiti iku ña si bei kookoosu nñø iyi à kø si tia ñau í to. ¹³ Waati bεebεi tenku í sindo iku ña iyi à wa inøe wa, nø iku do bi ku wai iku ña à sindo iku nñø ña iyi à waa mu wo. Anja fei à baa si kuwεε nø à kiiti ña si bei kookoosu nñø í to. ¹⁴ Ñøi à so iku do bi ku wai iku ñau à dasi ina nlau. Ina nlauí je iku minjisia. ¹⁵ Iné baa yooma iyi a kù kø irie si tiai kuwεeu à soo à dasi ina nlau.

21

Lele titõ do ile titõ

¹ Si anyii nñu, ñ ye lele titõ do ile titõ. Lele nwo do ile nwo ñau a kù wεε má. Tenku mø kù wεε má. ² Nø ñ ye ilu kumá iyi í je Zeruzalemu titõ í kita wa hai lelei Að. Í tā søølu bei abo titõ iyi wa bø møkøe ku ko. ³ Nø ñ gbø ide ku fø nla gø hai bi kitāi bommau í ni, nseï bi kuwai Ilaað í wεε do amanø ña. Ilaað á maa wεε do anja, nø aa je inee ña. Ilaað takæs á wa si anini nñø. ⁴ Á gbä cikāaju nñø ña fei. Iku do inø ku føe do kukpata do ara ku ro kaa wεε má, domi mii ndii tako ñau fei í lø.

⁵ Waati bεebεi iné iyi wa buba si kitāi bommau í ni, wee ñ ce mii fei titõ. Nø í sñm í ni, kø iyi ihë domi idem ide ntøi, nø í ne naanø. ⁶ Nø í sñm má í ni, fei

ndee í tā. Ine kāma kù takom nō iné kāma kaa naa do anyim. Amui n̄ je sintei mii fei do iri ku kpaes. Ine iyi agbe wa kpa fei an jò ku m̄ inyii isõ hai ne fia ku sã. Nō iné iyi í m̄ inyiu fei á maa weee. ⁷ Ine iyi í je igū aa naa mii njau bε, nō an je Ilaañ Baabæs, nō nnju m̄ ku je amam. ⁸ Amma iné ña iyi à m̄ongo do hai dasi naane ña do woo ce laalə ña do woo kpa iné ña do woo ce sakara ña, do woo ce dobu dobu ña do woo tɔɔ iwẽ ña do woo sɔ ibo ña fei aa ba ikpẽ nnja si ina nla iyi wa jo do fainwitau. Iyi bei í je iku minjisiau.

Zeruzalemus titō

⁹ Njɔi amaleka mεeje njɔ iyi à tako à waa mu fata
mεeje njɔ si bii bɔnε mεeje í wa siu, inε akā nnjɔ í naa
í sɔm í ni, naa wa n nyisiε abo titɔ iyi Angudāu í so.
¹⁰ Hundei Ilaaɔ í naa sim nɔ amalekau í bɔòm si antai
iri kuta nla gɔ. Í nyisim Zeruzalemu, ilu kumá iyi
wa kita wa hai lelei Aɔu. ¹¹ Wa daana do amboei
Ilaaɔ bei kuta kusia jiida ku ne fia gɔ iyi à ya kpe
zasipu, iyi í má bei digi. ¹² Nɔ bindi nla ku gboka gɔ
í kaakoe. Í ne ande maateeji, nɔ amaleka maateeji
gɔ njɔ à waa degbe ande koofa njau. Si ande koofa
njau à kɔ irii dimi maateeji inε Izireli njau. ¹³ Gonta
mεei bindiu fei í ne ande mεeta mεeta. Ande mεeta í
wa ikpa nunui ale, mεeta mεeta í wa ikpa nunui daakɔ,
nɔ mεeta mεeta í wa cingaa do cingaa. ¹⁴ À nyɔ icui
bindii iluui do kuta maateeji. Si antæi à kɔ irii woo
be maateeji Anqudāu.

15 Amaleka iyi wa bam ide ku fɔu, wa mu goloi wura iyi í jɛ mii ku wā ku ba ku wāo iluu do koofae ḥa do bindie. **16** Gontai iluu fei wa mungai, kucie do kusoe fei akāi. Amalekau í wāa do qolo ku wāe.

Nō kusəe í ce dubu maateeji (12.000) si yaasei ile ku wā *. Beεbe moi kucie do kugbokae. ¹⁷ Amalekau í wā bindiu nō sisimae í ce agbāwə cīo do ciiji do mæe (144). Í wāa do yaase bei amane ηa mə à ya ce. ¹⁸ À ma bindiui do dimii kuta ku ne fia go iyi à ya kpe zasipu nō à ma iluu takaei do wura alala iyi í má bei digi. ¹⁹ À nyə icui bindiui à ce boodaë do kuta kusia ku ne fia go ηa dimi ikā ikā, í ne ila ikā ikā. Kuta sinteui à ya kpe zasipu, minjisiae mo safira, mæetasiae agati, mæesiae emerodu, ²⁰ miusiae saadonisi, mæefasiae saadoni, mæajesiae kisoliti, mæejøsiae berili, mæesäisiae topazi, mæewasiae kisopazi, maatakäisiae zasenti, maateejisiae ametisi. ²¹ Nō à ce gamboi lege maateeji. Gambo akā fei à cooi do lege fufū akā ku ne fia. Nō à ce kpāai iluu do wura alala iyi í má bei digi.

²² N kù ye bi kuwai Ilaaõ si iluu si na iyi í jò Aõ Lafee ilu gbugbā fei do Angudāu, à wai bii fei. ²³ Iluu kù ne bukaatai inunu walakə cukpa iyi á mää inya, domi amboei Ilaaõ wa má inya sié, nō Angudāu í je fitilae. ²⁴ Dimii ile fei á maa ne si inya kumae, nō amanlui ile ηa fei aa naaò amani nnja wa be. ²⁵ Koofai iluu á maa cii waati kāma fei, domi idū kaa dū be má pai. ²⁶ Aa naaò amanii ile fei wa do beeree si iluu. ²⁷ Amma mii riisi kāma kaa lō be. Beεbe moi iné iyi wa ce laalo do woo sə ibo a kaa lō be pai. Iné ηa iyi aa lō be, aŋai à je iné ηa iyi à kɔ iri nnja si tiai Angudāu iyi í je tiai kuwəe.

* **21:16** dubu maateeji si yaasei ile ku wā Lambau í ne yaase go. Kusəe í to kilo dubu minji do cīo minji (2.200).

22

¹ Si anyii nŋu, amalekau í nyisim inyii ido iyi í ya na iné ña kuwεε. Inyiu wa daana bei digi nɔ wa cã wa hai si kitai bommai Ilaañ do Angudãu. ² Wa cã si aninii kpãai iluu. Jii ndii kuwεε wa leekí si ice do icei idou. Í ya so tuuba maateeji si adõ akã, gbakã akã si cukpa baa yooma fei. À ya ce iwɔ do wuai jii nɔu a faabaò dimii andunya fei. ³ Ilaañ kaa ceekpe iné gɔ má.

Kitai bommai Ilaañ do ti Angudãu í wa be, nɔ woo ce icei Ilaañ ñau aa maa tɔεε. ⁴ Aa ye wajue, nɔ á kɔ irie si ikpo nŋa. ⁵ Idū kaa ya dū be. A kaa ne bukaatai inya kumá fitila walakɔ ti inunu, domi Añ Lafεε í je inya kumá nŋa. Aa nɔ a je bomma hee do ajɔ fei.

Kubaai Jesu

⁶ Nɔi amalekau í sɔm í ni, ideu ihẽ ide ntɔi, í nɔ í ne naane. Añ Lafεε, nŋu iyi í gbã walii ñau, í be amalekae wa bi woo ce icee ña ku sɔ ña mii iyi á ce bii í kɔ̄si.

⁷ Nɔi Jesu í ni, wee, an nyi wa kaa kpε. Ilu inɔ didɔi iné iyi wa jirima ide iyi à ce waliie si tiau ihẽ.

⁸ Amu Zaa n̄ gbɔ ideu ihẽ, nɔ n̄ ye mii ñau. Iyi n̄ gbɔ nɔ n̄ yɔɔ n̄ tã, ñɔi n̄ seεbata si wajui amaleka iyi í nyisim fei ndεeu ku ba n tɔεε. ⁹ Amma í sɔm í ni, maà ce beεbe. Amu mɔ woo ce icei bei awɔ do bei walii kpaa sie ña do bei iné ña iyi à waa jirima idei tiau ihẽ fei. Tɔε Ilaañ. ¹⁰ Nɔi í ni má, maà ti i singaa iné ña idei walii iyi à kɔ si tiau ihẽ domi waati í maai wa ku ce. ¹¹ Iné iyi wa ce laalɔ ku hanya ku maa ce laalɔε, iné mɔ iyi wa ce daa sãmi ku hanya ku maa ce daa sãmie. Iné mɔ iyi wa ce jiida ku hanya ku maa

ce jiidæ, inε mɔ iyi í jε inε kumɑ ku jò ku má ku maa koo.

¹² Jesu í ni, wee n kaa n kpεtε n nyi wa. An naaò riba wa n sãaò inε fei si bei icεε í to. ¹³ Amui ñ jε iriò isε. Inε kãma kù takom nɔ inε kãma kaa naa do anyim. Amui ñ jε sintei mii fei do iri ku kpæ.

¹⁴ Ilu inə didɔ̄ ñai inε ña iyi kuwεε nñja í má bεi nyau iyi à fɔ sãa sãa, ku ba a ba kpãa a jε isoi j̄li ndii kuwεeu nɔ a lɔ inɔ iluu hai do andεe. ¹⁵ Amma woo ce laalɔ̄ ña anyii iluui aa wa do woo ce dobu dobu ña do woo ce sakara ña do woo kpa inε ña do woo tɔɔ iwẽ ña do inε ña iyi à bi ibo nɔ à ya maa sɔ ibou fei.

¹⁶ Amu Jesu, amui ñ bε nñje amalekam wa ku sɔ igbeí inem ña fei ideu ihẽ. Amui ñ jε tɔkui Davidi, nɔ ñ jε andaiyai amεεjuuma iyi wa má inya.

¹⁷ Hundei Ilaað do abo titɔ̄ à fɔ à waa ni, naa wa, Lafεε Jesu.

Inε iyi wa gbɔ̄ ideu fei nñju mɔ ku ni ku naa wa.

Inε iyi agbε wa kpa ku naa wa, inε mɔ iyi í bi inyi iyi í ya na inε ña kuwεε ku naa ku gba, kù ne ku sã.

Iri ku kpai ide

¹⁸ Amu Zaa, ide iyi ñ wa n sɔ inε baa yooma iyi wa gbɔ̄ idei tiai waliiu ihẽ wee, bii inε go í kɔɔsi ide go si antai iyi à kɔ si tiau ihẽ, Ilaað á kɔɔsi ijuukpæi lafεε do bɔnε ña iyi à kɔ si tiau. ¹⁹ Beεbe mɔi inε iyi í kaye ide go hai si tiai idei waliiu ihẽ, Ilaað á kò lafεε ikpεi isoi j̄li ndii kuwεε do ilu kumá iyi à sisi yaaseε si tiau ihẽ.

²⁰ Jesu, nñju iyi í fɔ ideu ihẽ fei í jilɔ̄ do naanε, í ni, bεεbeí an nyi wa kaa kpε.

Nɔ amu Zaa ñ jε ñ ni, ami, naa wa Lafεε Jesu.

²¹ Didɔ̄i Lafεε Jesu ku weε do inεε ña fei. Ami.

Akabuu Titɔ̄i Idei Ilaaɔ Monkole New Testament

copyright © 2006 SIM International

Language: Monkole (Mokole)

Translation by: SIM International

Monkole, Akabuu Titɔ̄i Idei Ilaaɔ

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2006.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

596bf1bc-1348-53da-8787-98c1d2a18282